

10. समय

अभ्यासः

प्रश्न 1. अधोलिखितवाक्येषु उदाहरणानुसारं समयबोधकेषु पदेषु रिक्तस्थानानि पूरयत-

उदाहरणम्-

द्वितीयरेलवाहनं _____ (10:15) वादने जयपुरं प्राप्नोति।

द्वितीयरेलवाहनं सपाददशवादने जयपुरं प्राप्नोति।

- (i) पुरुषोत्तम-एक्सप्रेस इति रेलयानं _____ (9:30) वादने पुरीतः प्रस्थानं करोति।
- (ii) चेतक-एक्सप्रेस इति रेलयानं _____ (4:45) वादने दिल्लीम् आगच्छति।
- (iii) हावड़ा-एक्सप्रेस _____ (11:00) वादने हावड़ास्थानकं प्राप्नोति।
- (iv) रेलयानमेकं _____ (8:15) उत्तराञ्चलं प्रति गच्छति।

उत्तरम्:

- (i) सार्धनव
- (ii) पादोनपञ्च
- (iii) एकादश
- (iv) सपादाष्टवादने

प्रश्न 2. अधोलिखितवाक्येषु उदाहरणानुसारं समयबोधकेषु पदेषु रिक्तस्थानानि पूरयत-

उदाहरणम्-

माता प्रातः _____ (5.00) वादने उत्तिष्ठति।

माता प्रातः पञ्चवादने उत्तिष्ठति।

- (i) राहुलः प्रातभ्रमणाय _____ (6:15) वादने उद्यानं गच्छति।
- (ii) मल्लिका _____ (7:30) वादने प्रातराशं करोति।
- (iii) अनन्या _____ (5:45) वादने क्रीडति।
- (iv) सर्वे _____ (10:00) वादने शयनं कुर्वन्ति।

उत्तरम्:

- (i) सवादषड्
- (ii) सार्धसप्त
- (iii) पदोनषड्
- (iv) दश

प्रश्न 3. अधोलिखितवाक्येषु समयबोधकेषु पदेषु रिक्तस्थानानि पूरयत-

उदाहरणम्-

प्रातः _____ (7.00) वादनतः _____ (7.45) वादनपर्यन्तं विद्यालये प्रार्थनासभा भवति।

उत्तरम्:

सप्त, पादोनाष्ट

प्रातः सप्तवादनतः पादोनाष्टवादनपर्यन्तं विद्यालये प्रार्थनासभा भवति।

- (i) _____ (8:15) वादनतः _____ (9:00) वादनपर्यन्तं विज्ञानविषयस्य कालांशः भवति।
- (ii) वयं _____ (9:00) वादनतः _____ (9:45) वादनपर्यन्तं गणितविषयं पठामः।
- (iii) _____ (2:45) वादनतः _____ (3:30) वादनपर्यन्तं हिन्दीभाषाकालांशः भवति।
- (iv) सस्कृतशिक्षकः _____ (10:15) वादने अध्यापयति।

उत्तरम्:

- (i) सपादाष्ट, नव
- (ii) नव, पादोन-दश
- (iii) पादोन-त्रि, सार्धत्रि
- (iv) सपाद-दश

प्रश्न 4. अधोलिखितवाक्येषु समयबोधकेषु पदेषु रिक्तस्थानानि पूरयत-

उदाहरणम्-

छात्रः _____ (5.00) वादने उत्तिष्ठति _____ (6.15) वादने व्यायामं करोति।

छात्रः पञ्चवादाने उत्तिष्ठति सपादषड्वादाने व्यायामं करोति।

- (i) छात्रः _____ (7:30) वादने प्रातरांशं कृत्वा _____ (9:45) वादने विद्यालयं गच्छति।
- (ii) _____ (4:00) वादने गृहमागत्य _____ (4:30) वादनपर्यन्तं विश्रामं करोति।
- (iii) _____ (5:00) वादने भोजनं कृत्वा _____ (9:30) वादनपर्यन्तं अध्ययनं करोति।
- (iv) रात्रौ: _____ (9:45) वादनतः _____ (5:00) वादनपर्यन्तं शयनं करोति।

उत्तरम्:

- (i) सार्धसप्त, पादोन दश
- (ii) चतुर, सार्धचतुर्
- (iii) पञ्च, सार्धनव
- (iv) पादोन दश, पञ्च